

POSTANOWIENIE

29 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 29 stycznia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu
Inwestycyjnego w W.
przeciwko C. T.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej C. T.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie
z 7 grudnia 2023 r., I AGa 69/23,

- 1. Odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda tytułem kosztów postępowania kasacyjnego 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia pozwanemu do dnia zapłaty.**

M.L.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego C. T. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 7 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została spełniona.

Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisu, na tle którego ono powstało i przedstawieniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 listopada 2024 r., I CSK 1498/24).

Skarżący wskazał, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest konieczne z uwagi na fakt, iż w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do rozstrzygnięcia:

„a) Czy treść art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece narusza oraz czy jest zgodna z art. 2 Konstytucji RP (zasada demokratycznego państwa prawnego), art. 32 ust. 1 i ust. 2 Konstytucji RP (zasada równości i zakazu

dyskryminacji) art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (prawo do sądu) i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP (zakaz zamykania drogi sądowej) i w tym celu ewentualnego rozważenia skierowania przez Sąd zapytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego w trybie art. 193 Konstytucji RP?”

„b) Czy treść art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece winna być rozpatrywana przy uwzględnieniu zasad określonych w art. 5 kodeksu cywilnego przez Sąd z urzędu w sytuacji gdy wierzyciel hipoteczny występuje z pozwem o zapłatę przeciwko dłużnikowi rzeczowemu z ograniczeniem do wysokości hipoteki ustanowionej w księdze wieczystej zabezpieczonej nieruchomości po znacznym upływie czasu od dnia wymagalności roszczenia ewentualnie od zaprzestania regulowania zobowiązania przez dłużnika osobistego bądź zaprzestania dochodzenia wierzytelności przez wierzyciela, a w szczególności po upływie okresu przedawnienia wierzytelności wobec dłużnika osobistego?”

Przechodząc do analizy pierwszego z sygnalizowanych przez skarżącego zagadnień prawnych, należy stwierdzić, że sądy i inne organy stosujące prawo nie mogą orzekać o niekonstytucyjności przepisu ustawy, gdyż wyłączną kompetencję w tym zakresie, zgodnie z art. 188 Konstytucji RP, ma Trybunał Konstytucyjny. Natomiast sąd, mając uzasadnione wątpliwości co do zgodności przepisu ustawy z Konstytucją, ma obowiązek na podstawie art. 193 Konstytucji zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 października 2020 r., III CZP 95/19, i wyroki Sądu Najwyższego: z 30 października 2002 r., V CKN 1456/00, z 7 listopada 2002 r., V CKN 1493/00, postanowienie z 18 września 2002 r., III CKN 326/01, z 27 marca 2003 r., V CKN 1811/00, z 24 października 2003 r., III CK 36/02, z 6 listopada 2003 r., II CK 184/02, z 21 listopada 2003 r., I CK 323/02, OSNC 2004, nr 6, poz. 323, z 26 marca 2004 r., IV CK 188/03, z 16 kwietnia 2004 r., I CK 291/03, OSNC 2005, nr 4, poz. 71, z 24 czerwca 2004 r., III CK 536/02, z 3 grudnia 2008 r., V CSK 310/08, OSNC-ZD 2009, nr A, poz. 16, z 2 kwietnia 2009 r., IV CSK 485/08, z 27 stycznia 2010 r., II CSK 370/09, z 16 marca 2012 r., IV CSK 310/11, z dnia 24 listopada 2015 r., II CSK 517/14).

Należy jednak uznać, że Sądy *meriti* zastosowały do rozstrzygnięcia sprawy przepisy, których zgodność z Konstytucją RP nie została zakwestionowana przez

Trybunał Konstytucyjny, a same nie znalazły podstaw do wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem w trybie art. 193 Konstytucji RP, jednocześnie na etapie postępowania przed Sądami powszechnymi u skarżącego nie pojawiła się żadna wątpliwość co do zgodności wskazanych przepisów z przepisami Konstytucji, przyjąć zatem należy, że podnoszona dopiero na etapie postępowania kasacyjnego kwestia dotycząca zgodności sygnalizowanych przepisów z Konstytucją jest spóźniona.

Niezależnie od tego, uważna lektura uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w żaden sposób nie pozwala stwierdzić owej sprzeczności. Nie sposób uznać, aby sąd drugiej instancji dokonał wykładni tego przepisu sprzecznie z dyrektywami płynącymi z art. 2 Konstytucji RP (zasada demokratycznego państwa prawnego), art. 32 ust. 1 i ust. 2 Konstytucji RP (zasada równości i zakazu dyskryminacji), art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (prawo do sądu) i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP jeśli zważyć, iż uwzględnił roszczenie powoda w oparciu o utrwalony pogląd, zgodnie z którym przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie wpływa na uprawnienia wierzyciela hipotecznego dotyczące dochodzenia zaspokojenia z przedmiotu hipoteki. W rezultacie właścicielowi przedmiotu hipoteki nie przysługuje zarzut przedawnienia jako skuteczny środek obrony przeciwko powództwu wierzyciela hipotecznego. Artykuł 77 u.k.w.h. ma przy tym zastosowanie bez względu na to, czy właścicielem przedmiotu hipoteki jest dłużnik osobisty czy też osoba trzecia. W tym pierwszym przypadku - jeżeli dłużnik podniesie zarzut przedawnienia - powództwo w zakresie odpowiedzialności osobistej nie będzie zasadne, natomiast w zakresie odpowiedzialności rzeczowej powinno zostać uznane za uzasadnione (postanowienie SN z 14 października 2016 r., I CSK 616/15). Skarżący nie przedstawił przekonującej argumentacji przemawiającej za przyjęciem odmiennego stanowiska. Pogląd, że przedawnienie roszczenia o wierzytelność zabezpieczoną hipoteką nie wpływa na uprawnienia wierzyciela hipotecznego dotyczące dochodzenia zaspokojenia z przedmiotu hipoteki ma utrwalony charakter (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 września 2022 r., I CSK 2458/22).

Odnosząc się do drugiego z prezentowanych zagadnień prawnych należy wskazać, że gdy zagadnienie prawne dotyczy przepisu zawierającego klauzulę

generalne np. odwołujące się do zasad współżycia społecznego to rozstrzygnięcie kwestii zastosowania w sprawie tego rodzaju przepisów zależy od całokształtu występujących w niej okoliczności faktycznych, ocenianych indywidualnie i dlatego nie może być uogólniane na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 17 stycznia 1974 r., III PZP 34/73, OSNC 1975, nr 1, poz. 4).

Ponadto należy podkreślić, iż jako że artykuł 5 k.c. zawiera normę prawa materialnego to Sądy *meriti*, mają obowiązek zastosować ją z urzędu, gdy ujawnią się okoliczności faktyczne, dające możliwość jej zastosowania. Natomiast w ramach niniejszej sprawy takie okoliczności nie zostały wykazane, a zatem Sądy obu instancji nie miały podstaw do zastosowania normy prawnej wynikającej z art. 5 k.c.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

M.L.

r.g.